

ASUMISTERVEYS

Asumisterveysliitto AsTe ry:n tiedotuslehti 2/2012

Elämä vie
eteenpäin
s. 4–5

Huolimaton
veden käsittely
voi johtaa
kosteus-
vaurioon
s. 8–9

SISÄLTÖ

- 3 **UUSI MENETELMÄ**
rakennusten homevaurioiden
vakavuuden arviointiin
- 4 **ELÄMÄ VIE**
vaikeuksien jälkeen eteenpäin
- 6 **TIUKKA SÄÄTELY**
ohjaa terveyshaitta-avustusta
- 8 **HUOLIMATON
VEDENKÄSITTELY**
voi johtaa asunnon
kosteusvaurioon
- 10 **ASUMISTERVEYSTELTTÄ**
turuilla ja toreilla kesällä 2012
- 11 **Teemalomatunnelmia 2012
Teemalomat 2013**
- 12 **Vertaistukiryhmä
Palvelukortti**

ASUMISTERVEYS

ASUMISTERVEYSLIITON
TIEDOTUSLEHTI 2/2012

ISSN 1796-640X (painettu)
ISSN 1796-6418 (verkkojlehti)

Kannen kuva: Pirjo Halme-Hoffren

Lehti on luettavissa myös osoitteessa
www.asumisterveysliitto.fi

Rakentamisen vastuu

Eduskunnan tarkastusvaliokunta päätti viime vuonna selvittää suomalaisen rakennuskannan kosteus- ja homeongelmien yleisyyttä, syitä ja niiden terveydellisiä ja taloudellisia vaikutuksia yhteiskuntaan. Laaja selvitys toimenpide-ehdotuksineen on julkaistu. Raportin käsittely aloitetaan eduskunnassa asiantuntijoiden kuulemistilaisuudella. Olen saanut kutsun tulla kuultavaksi yhtenä alan asiantuntijoista.

Raportin keskeisenä päätelmänä on, että alan lainsäädäntö ja siihen liittyvät määräykset ja ohjeistukset vaativat kiireellistä uusimista. Lisäksi rakennusalan ammattilaisten vastuuta rakentamisen jäljestä on esitetty lisääväksi. Siihen on helppo yhtyä, sillä nykyinen maankäyttö- ja rakennuslaki siirtää kaiken vastuun itse rakennuttajalle, joka lähtökohtaisesti ei ole rakennusalan ammattilainen.

PIDÄMME ERITYISEN TÄRKEÄNÄ, että vastuusuhteiden muutoksia toteutettaessa pidetään huolta siitä, että vastuiden on toteuduttava myös käytännössä. Määräysten vastaisesta rakentamisesta tulee lainsäädännössä olla selkeät rangaistus- ja vahingonkorvausseuraamukset.

Rakentamisen vastuu valtakunnan tasolla hämärtäytyi, kun asuntohallitus ja rakennushallitus lopetettiin 1990-luvulla. Näihin virastoihin kertynyt osaaminen ja asiantuntemus hajautettiin pirstaleiksi eri ministeriöihin ja lopputuloksena oli, että kukaan ei oikeastaan vastannut mistään kokonaisvaltaisesti, eikä keskitettyä rakennusalan asiantuntemusta ollut enää valtion tasolla. Rakennusteollisuudelle tilanne on ollut mitä mieluisin. Elinkeinoelämälle on sen seurauksena avautunut esteetön reitti lobata suoraan asiantuntemattomia poliitikkoja ja saada maahan omien intressiensä mukainen lainsäädäntö. Ihminen – eli rakennuksen käyttäjä – on joutunut sivustakatsojaksi, kärsijäksi ja maksajaksi olipa kyseessä mikä tahansa rakennus, asunto, työpaikka tai julkinen kiinteistö.

Kalle Kirjalainen

TARKASTUSVALIOKUNNAN

tutkimusraportissa on esitetty harkittavaksi uuden rakennusviraston perustamista. Tässä yhteydessä sitä esitetään kuitenkin hoitamaan ainoastaan ohjausta ja neuvontaa, joka liittyy rakennusten peruskorjauksiin ja ylläpitoon. Mielestäni tällaiselle virastolle tulisi antaa huomattavasti laajempi tehtäväkenttä ja sisällyttää sen toimenkuvaan myös uudisrakentaminen. Me tarvitsemme valtion tasolla virastoa, johon rakennusalan asiantuntemus ja osaaminen on keskitetty kokonaisvaltaisesti.

Hannele Rämö

Toiminnanjohtaja
Asumisterveysliitto AsTe ry

JULKAISIJA
Asumisterveysliitto AsTe ry
Kaivokatu 5–7, 18100 Heinola
Puh. (03) 877 540
Fax (03) 877 5450
info@asumisterveysliitto.fi

PÄÄTOIMITTAJA
Hannele Rämö
hannele.ramo@asumisterveysliitto.fi

TOIMITUS
Leena Johansson

SIVUNVALMISTUS
Päivi Kaikkonen
K-Systems Contacts Oy, Heinola

Paperi
Cocoon Offset, joka on valmistettu
100 % kierrätyskuidusta.

Paino Ecapaino Oy, Lahti 2012

Raha-automaattiyhdistys tukee
Asumisterveysliiton toimintaa.

UUSI MENETELMÄ

rakennusten homevaurioiden vakavuuden arviointiin

Itä-Suomen yliopiston, THL:n, Työterveyslaitoksen, Helsingin yliopiston ja Turun yliopiston yhteisessä TOXTEST-tutkimuksessa eletään ratkaisevia hetkiä.

Loppusuoralle edenneen kolmivuotisen TOXTEST-tutkimushankkeen haastavana tavoitteena oli kehittää sisäympäristönäytteille soveltuva toksisuuden eli myrkyllisyyden arviointimenetelmä, jota voidaan hyödyntää homevaurion vakavuuden arvioinnissa.

Tutkimuskohteita näytteiden keruuta varten saatiin muun muassa Asumisterveysliiton kautta.

Tutkijaryhmä ei lupaa ”jokamiehen hometestiä” kaupan hyllylle, mutta edistysaskeleita näytteenottomenetelmiin ja toksisuuden arviointiin on näköpiirissä.

– Parhaillaan kukin taho sokkotestaa aidoista kohteista lupaavimmilla menetelmillä kerättyjä näytteitä. Yhteisessä tulospalaverissa koodit aukaistaan ja voidaan todeta, mitkä näytteenottomenetelmät korreloivat parhaiten kohteissa ilmenneiden oireiden kanssa, kertoo tutkimushankkeen käytännön toteutusta koordinoiva tutkija **Kati Huttunen** Itä-Suomen yliopistosta.

– Jos yksi tai useampi menetelmä erottelee vauriokohteet vertailukohteista hyvällä prosentilla, se olisi tosi positiivinen signaali ja siitä voisi jatkaa suoraan kohti näytteenoton käytännön ohjeistamista.

Takana pitkä ja monivaiheinen tie

Keskeisimmäksi haasteeksi on osoittautunut se, miten näytettä tilasta kerätään ja käsitellään. Lukuisia käytössä olevia menetelmiä on karsittu kovalla kädellä, jotta jäljelle on saatu käyttökelpoisimmat.

– Yhtä ylivoimaista tapaa ei ole toistaiseksi löytynyt, mutta monia menetelmiä on voitu sulkea pois. On muun muassa selvinnyt, että näytteenotossa käytettävät pölynkeräysmenetelmät vaativat kehittämistä, ja että kerätyn pölyn ikä, säilytystapa ja käsittely ennen analysointia vaikuttavat tuloksiin.

Luotettava tulos voidaan saavuttaa vain, jos koko ketju näytteenotosta analyysiin toimii aukottomasti.

Tutkijoilla on muiden tavoin kova halu löytää ratkaisu lukuisia ihmisiä askarruttavaan ongelmaan.

– Valitettavasti näyttää siltä, että yhtä ainoaa täysin luotettavaa testiä tuskin voidaan löytää. Tämä ei ollut yllätys, sillä tehtävä tiedettiin haasteelliseksi jo alun perin. On kuitenkin mahdollista, että tästä tutkimuksesta syntyy työkalu, jonka avulla rakennusten tilaa voidaan arvioida entistä monipuolisemmin, Kati Huttunen arvioi.

Asiantuntijatyötä tarvitaan jatkossakin

Tutkija Kati Huttunen muistuttaa, että terveyshaitan todentaminen tulee jatkossakin aina vaatimaan myös asian-

tuntijatyötä.

– Niin pitääkin olla, kun on kyse terveydestä ja isoista rahoista.

TOXTEST-tutkimuksen koordinoimista ja osatoteutuksesta vastaa professori **Maija-Riitta Hirvosen** tutkimusryhmä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta ja Itä-Suomen yliopistosta.

Lisäksi hankkeeseen osallistuu johtava tutkija **Anne Hyvärisen** tutkimusryhmä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta, tutkimusprofessori **Harri Aleniuksen** tutkimusryhmä Työterveyslaitokselta, tutkimusjohtaja **Mirja Salkinoja-Salosen** tutkimusryhmä Helsingin yliopistosta sekä lehtori **Esa-Matti Liliuksen** tutkijaryhmä Turun yliopistosta. □

Kalle Kirjalainen

Elämä vie vaikeuksien jälkeen eteenpäin

Vihtiläisen Mirjami Toukosen unelma omasta kodista toteutui vuonna 2008, kun Toukonen osti itselleen ja kahdelle pojalleen rivitaloasunnon.

– Kyseessä oli ensiasuntoni, joten innostus ja toiveet olivat korkealla. Oli hienoa omistaa asunto.

Vain muutaman kuukauden asumisen jälkeen Toukoselle selvisi, että rivitalo-osake oli myyty väärillä tiedoilla.

– Sain kuulla naapurilta, että asunnossa oli ollut kosteusvaurio. Edellinen asukas oli teettänyt pintaremontin, mutta kosteus oli jäänyt rakenteisiin.

Sen todistivat myöhemmin tehdyt mitaukset, joiden mukaan makuuhuoneen seinästä löytyivät korkeimmat lukemat.

Samaan aikaan koko perhe alkoi sairastella. Perheen äidille puhkesi krooninen poskiontelontulehdus.

– Vanhemmalla pojallani on astma, joka vaikeutui välittömästi. Pojilla oli keuhkokuumetta, päänsärkyä, silmien kirvelyä. Aamuisin oireet olivat vaikeimmat. Olo helpotti, kun oltiin päivä poissa kotoa.

Alkoi tilanteen selvittely sekä taloyhtiön että myyjien kanssa. Toukonen reklamoi kaupasta myyjille ja vaati kaupanpurkua. Käräjäoikeuteen päädyttiin vuonna 2009 ja päätös kaupan purkamisesta tuli vuonna 2010.

– Minä tietysti hehkutin, että kaikki meni kuten pitikin. Luulin, että selvisimme, mutta asianajajani toppuutteli iloa.

Kuukauden kuluttua tuli tieto, että myyjä valittaa päätöksestä hovioikeuteen.

Asiantuntijoita ja infoviidakkoa

Kun Toukonen lapsineen oli asunut uudessa kodissaan vain alle vuoden, taloyhtiö aloitti pitkän väännön jälkeen asunnossa remontin.

– Muut osakkaat eivät olisi halunneet laittaa rahaa asuntoni remontointiin, jo-

ten yhtiön kanssa käyty taistelu vastuista teki minusta hyvin epäsuositun henkilön talossa, Toukonen muistelee.

Hän oli kuitenkin päättänyt hakea itselleen oikeutta. Asuntoa kuivatettiin puoli vuotta ja perhe asui evakossa tuttavien luona.

– Yhtiö korjasi asuntoa omien asiantuntijoidensa ohjeiden mukaan. Sitä ennen paikalla oli käynyt monta lausunnonantajaa, osa omia, osa myyjän ja osa taloyhtiön palkkaamia.

Heti alussa Toukonen oli lähtenyt etsimään tietoa Internetistä.

– Netin ”viidakossa” tuntui, että infoa oli ihan hirveästi, mutta kuitenkin ei yhtään. Asumisterveysliitosta sain asiantuntevia vinkkejä ja vertaistukea.

Päätös kääntyi ylösalaisin

Helmikuussa 2011 hovioikeus kumosi

Kuvat: Leena Johansson

"Tilanteen raskauden tajusi vasta, kun prosessi oli ohi."

käräjäoikeuden päätöksen kaupanpurusta, ja vain vahingonkorvaus säilyi.

Päätöksen odotusaikana Toukosen asianajaja oli ehtinyt hankkia niin paljon taustatietoa, että oli valmis jatkamaan prosessia ja hakemaan lupaa Korkeimman oikeuden käsittelyyn.

– Hänen mukaansa perusteet kaupan purkamiselle olivat hyvät.

Mirjami Toukonen punnitsi oikeusprosessin jatkamisen ja oman ja perheensä jaksamisen välillä.

– Prosessi oli kestänyt kolme vuotta. Mietin, olenko valmis uhraamaan vielä vuoden tai puolitoista vuotta elämästäni tähän taisteluun.

Mirjami Toukonen teki päätöksen, joka jälkeenpäin tuntuu hänestä oikealta.

– Päätimme laittaa taloyhtiön remontoiman asunnon myyntiin valitusajan aikana. Takaporttina oli, että mikäli asunto ei mene kaupaksi, tehdään valitus Korkeimpaan oikeuteen.

Asunto laitettiin myyntiin kaikin tiedoin sen taustoista. Remontti ja meneillään oleva oikeusprosessi kerrottiin ostajaehdokkailla rehellisesti ja huomioitiin hinnassa.

– Sitten onnen pilvi tuli päälleni. Ensimmäisessä näytössä kävi perhe, joka halusi asunnon itselleen, Mirjami Toukonen iloitsee.

Kaupanteosta on puolitoista vuotta ja pienellä paikkakunnalla toisensa tuntevat

myyjä ja ostaja vaihtavat silloin tällöin kuulumisia.

– He ovat tyytyväisiä uuteen kotiinsa.

Periksi antamisen vaikeus

Jos Mirjami Toukonen olisi lähtenyt asiassa Korkeimpaan oikeuteen, käsittely olisi edelleen kesken.

– Tilanteen raskauden tajusi vasta, kun prosessi oli ohi ja voin hengittää ja ajatella muutakin. Jälkeenpäin hämmästelen, miten jaksoin hoitaa perheen, työni ja yritykseni.

Pitkä jakso elämässä opetti, että vaikka olisi kuinka valmis ja halukas hakemaan oikeutta, periksikin pitää osata antaa, jos on liian raskasta.

– Jossain vaiheessa olin valmis hakemaan oikeutta vaikka läpi harmaan kiven. Muistan, miten Asumisterveysliiton lomalla höyrysin toiselle perheelle oikeudenmukaisuudesta, ja ihmettelin, kun he olivat sopimassa riitaansa, Toukonen muistelee.

Mirjami Toukonen oli suojellut lapsiaan yrittämällä olla käsittelemättä vaikeuksia heidän läsnä ollessaan.

– Toki he vaistosivat ja tiesivätkin tilanteen, ja väkisin kuulivat esimerkiksi puheluja asianajajan kanssa. Mutta oikeudessa käynnit pidin heiltä salassa.

Vaikeudet kuitenkin yhdistivät perhettä.

– Pojista tuli sopeutuvaisempia ja perheenä kasvoimme kiinteäksi.

Lapset toipuivat oireistaan

Toukoselle jäi pysyväksi terveyshaitaksi kosteusvaurioissa kodissa asumisesta herkkyyt poskiontelontulehduksiin.

Nyt 12-vuotiaan **Leevin** astma oireilee nykyään ainoastaan siitepölyaikaan, ja 8-vuotias **Paavo** on päässyt oireistaan kokonaan.

Perhe asuu tällä hetkellä Vihdin keskustan tuntumassa idyllisessä omakotitalossa, vuokralla.

– Sen verran varovainen olin, että tulin katsomaan meille tarjottua vuokraloaa ensin yksin. Sanoin, että saatan kääntyä takaisin heti ovelta.

Niin ei kuitenkaan käynyt, vaan Toukonen perhe sai itselleen turvallisen kodin.

– Koti voi olla vuokra-asuntokin, omistusasunnon merkitys ei ole enää niin suuri. Poikien mielestä tästä ei muuteta enää mihinkään. Ja onhan täällä hiukan enemmän tilaa kuin pienessä evakkoasunnossa, Mirjami Toukonen hymyilee.

Hän ei usko ihan vähällä lähtevänsä asuntokauppoihin uudestaan.

– Jos ostaisin, synnäisin joka kivijalan ja lattiaatan, enkä usko, että vaatimukset täyttävää löytyykään. Varoitellen koko ajan myös ystäviä ja läheisiä: oletko varmasti selvittänyt kaiken? □

TIUKKA SÄÄTELY

ohjaa terveyshaitta-avustusta

ARA:n ja Asumisterveysliiton kehittämä valtakirjajärjestelmä parantaisi tiedonkulkua apua tarvitsevista kohteista.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA myöntää tänä vuonna 1,5 miljoonaa euroa valtion varoja terveyshaitta-avustuksena perheille, jotka ovat joutuneet yllättäen ja ilman omaa syytään suuriin taloudellisiin vaikeuksiin asunnossa ilmenneen terveydelle haittaa aiheuttavan kosteus- tai homevaurion vuoksi.

Terveyshaitta-avustus on niin sanottu viimesijainen avustus eli sitä voi saada korjauksiin, hankintaan tai uuden rakentamiseen, kun kaikki muut rahoitusvaihtoehdot on käytetty. Sen vuoksi avustus on myös hyvin tarkasti säädelty.

– Hakuprosessin yksinkertaistamisessa ei tällä hetkellä juuri ole tehtävää, sillä tiukalla säätelyllä pyritään turvaamaan avustuksen päätyminen oikeisiin osoitteisiin, sanoo ARA:n ylitarkastaja **Anne Salin**, jonka käsien kautta kulkee noin sata vuosittaista avustushakemusta.

Hakemisen vaativuudesta kertoo muun muassa se, että varsinaisen hakulomakkeen ohkeen tarvitaan 16 erilaista liitettä.

– Päätös tehdään papereiden perusteella, ja kunnan terveystarkastajan on käytävä paikalla toteamassa terveyshaitta.

Avustus edellyttää viiden vuoden asumista

Hakemuslomake ohjeineen löytyy ARA:n Internet-sivulta (www.ara.fi) ja se jätetään omaan kuntaan. Yhteyshenkilönä voi toimia korjausneuvoja, ja kunnan rakennustarkastaja käy yleensä prosessin aikana paikalla.

– Mikäli avustus myönnetään, maksamisen aikana kunnan viranomaisen käy toteamassa työn valmiusasteen. Lisäksi avustuksen ehtona on, että korjatussa asunnossa asutaan viisi vuotta, mikä tarkistetaan vuosittain väestörekisteristä, Anne Salin opastaa.

Avustusta kannattaa hakea, mikäli kaikki muut rahoituskeinot on jo käytetty.

Vuonna 2012 myönnettyjen avustusten keskiarvo-osuus asunnon hyväksytyistä terveyshaittakorjauskustannuksista on ollut 61 prosenttia, eli avustusta saaneet perheet ovat todellisissa vaikeissa tilanteissa.

– Terveyshaitta-avustuksella on taloudellista merkitystä, jos perheen talous on

ajautunut pahasti miinukselle, ylitarkastaja Anne Salin toteaa.

Yksittäisen avustuksen suuruus on tällä hetkellä keskimäärin 33 000 euroa. Avustukset uudisrakentamiseen ovat kasvaneet, mikä kertoo asuntokannan vanhenemisesta.

Avustuksen myöntäminen uudisrakentamiseen onnistuu vain tilanteissa, joissa vanha asuinrakennus on todettu korjauskelvottomaksi tai korjauskustannukset nousevat niin suuriksi, että korjaaminen ei olisi taloudellisesti kannattavaa.

Hakemusten käsittelyajat ovat hieman pidentyneet.

FAKTA

Terveyshaitta-avustus

- Määräraha 1,5 miljoonaa euroa vuonna 2012. Vuodelle 2013 esitetään samansuuruisia avustussummaa.
- Avustuksia haetaan vuosittain 100–130 kpl.
- Noin puolet hakemuksista hylätään.
- Avustusta myönnetään vain terveyshaittaa aiheuttavien vaurioiden kustannuksiin, joko korjaamiseen, uudisrakentamiseen tai hankintaan.
- Avustusta saaneen on käytettävä kohdetta omana asuntonaan 5 vuotta.
- Kriteerejä ovat suuri taloudellinen vaikeus sekä ilman omaa syytä, ennalta arvaamatta ja yllättäen ilmennyt kosteus- tai homevaurio.
- Avustusprosentti enintään 70 %, harvoin kuitenkaan myönnetään täytenä.
- Oikaisuvaatimuksista noin 10 % menee hallinto-oikeuteen valituksena, mutta päätös muuttuu erittäin harvoin.

Pirjo Halme-Hoffren

– Aiemmin käsittelyaika oli 3–5 kuukautta, nyt neljästä kuukaudesta puoleen vuoteen. Kevät on kiireisinä aikaa.

Korjaukset voi aloittaa omalla taloudellisella riskillä jo käsittelyaikana.

Mikäli korjaukset tai uudisrakentaminen aloitetaan ennen avustuspäätöstä, on niihin haettava aloituslupa. Korjauksiin antaa aloitusluvan kunta, uudisrakentamiseen ja hankinaan ARA.

Valtakirjajärjestelmä viritteillä

Kosteus- ja homeongelmiin joutuneita auttava Asumisterveysliitto on tärkeä yhteistyökumppani terveyshaitta-avustusten käsittelyssä.

Jotta avustukset päätyisivät mahdollisimman oikeisiin kohteisiin, ARA kehittää parhaillaan Asumisterveysliiton kanssa valtakirjajärjestelmää, jossa Asumisterveysliitto voisi asiakkaansa luvalla antaa tietoja ARA:lle.

Avustusjärjestelmä on muuttumassa

Sitä, onko terveyshaitta-avustuksen kaltaisen avun maksaminen jatkossa ARA:n tehtävä, pohditaan parhaillaan valtion vaikuttavuus- ja tulokellisuusohjelmaan liittyvän viraston ydintoiminta-analyysin yhteydessä.

Linjauksen mukaan terveyshaitat eivät kuuluisi jatkossa ARA:n ydintehtäviin, mutta ainakin vuoden 2013 talousarviossa terveyshaitta-avustus on mukana.

– Hätätapauksissa tuleva ratkaisu voisi löytyä esimerkiksi vakuutusperusteisesta järjestelmästä. Jatkossa mietitään sitten, kenen tehtävä on sitä ylläpitää ja mikä on tukemisen tapa, pohtii ARA:n ylitarkastaja Anne Salin.

Asumisterveysliitto neuvoo asiakasta myös hakemuksen teossa.

– Jos Asumisterveysliiton asiantuntija on jo käynyt hakijakohteessa paikan päällä, se helpottaa esimerkiksi korjausten laajuuden ja ongelmien todellisen

tason arviointia, sanoo ylitarkastaja Anne Salin.

Asumisterveysliitto neuvoo asiakasta myös hakemuksen teossa ja korostaa sen huolellista täyttämistä.

Päätös terveyshaitta-avustuksesta saatua venyä mahdollisen oikeusprosessin vuoksi. Avustusta ei myönnetä ennen kuin myyjän vastuu on selvitetty riitätapauksissa.

Reilu puolet hakemuksista hylätään. Yksi vaadittavista liitteistä on kauppa- kirja, josta tai sen liitteenä olevasta kuntoarviosta saattaa esimerkiksi selvittää, että ostaja on hankkinut tietoisesti remontoitavan talon.

Silloin avustushakemus yleensä hylätään tai kustannuksia hyväksytään avustuksen piiriin vain niiltä osin, jotka eivät olleet tiedossa ostopäätöstä tehtäessä.

Unelmia ostetaan edelleen

Tiedon ja neuvonnan lisääntymisestä huolimatta ARA:lle tulevat avustushakemukset kertovat harmittavan usein sekä ymmärtämättömyydestä että unelmien ostamisesta ilman asiaperusteita.

– Halutaan se rintamamiestalo, eikä taloa tarkasteta rakennusalan ammattilaisen kanssa. Kuntokartoittajia ja –arvioijia on monenlaisia ja –tasoisia. Toisaalta ostajat eivät ymmärrä, mitä kuntokartoituksen termit ja suositukset tarkoittavat, Anne Salin listaa.

Omakotitalon ostajille pitäisi olla hänen mielestään jonkinlainen ostokortti nettiversiona.

– Pitäisi ymmärtää, että talon arvo ei säily vain asumalla, vaan sitä on myös huollettava ja korjattava. Tietoisuuden lisäämiseen pitäisi panostaa vielä enemmän, tarkoitushan ei ole, että osaamaton ta asumista korjataan valtion varoilla. □

HUOLIMATON VEDENKÄSITTELY

voi johtaa asunnon kosteusvaurioon

Vanhojen asuntojen lattiaremonteissa paikalleen jätetty huopapohjainen muovimatto on tyypillinen homepesä.

Pienikin vesimäärä saattaa käynnistää asunnon homehtumisen, jos vettä valuu rakenteisiin säännöllisesti. Taustalla on yleensä huolimaton vedenkäsitteily.

– Yleisin esimerkki on se, että keittiössä on laminaattilattia, ja käsin tiskattaessa vettä käsitellään huolimattomasti. Muutama tiskauskerta viikossa riittää, jos vettä pääsee joka kerta roiskumaan myös lattialle, kuvaa heinolalainen isännöitsijä **Irja Mällönen-Valkeinen**.

Laminaattilattia on huoneen keskellä yleensä melko tiivis, mutta ongelmakohtia ovat seinänvierien listat, joiden väliin vesi tunkeutuu koko ajan syvemmälle.

– Lisäksi vanhoissa taloissa lattiat eivät useinkaan ole ihan vaakasuoria, joten vesi

hakeutuu seinien ja kaapistojen vierustoille.

1970-luvulla rakennettuja asuntoja remontoitiin yleisesti 1990-luvulla, ja tapana oli jättää alkuperäinen, huopapohjainen muovimatto uuden laminaatin alle äänieristeeksi.

– Jos laminaatin alle on vielä laitettu solumuovi, veden joutuminen seinänvierien lattiarakenteisiin saa alimmat kerrokset nopeasti homeeseen.

Käsitiskin jälkeen on siis syytä tarkistaa myös lattia samalla kun tiskipöytä kuivataan.

Mummon kukkalauta vai patteriventtiilin vuoto?

Isännöitsijät törmäävät asuntoja tarkastessaan usein myös kukkalautojen alapuolelta kostuneisiin seinänvieriin.

– Kukkien kasteluvesi saattaa valua yli aluslautasen ja siitä lattialle jalkalistan alle. Monta kertaa etenkin ikäihmisten asunnoissa joudutaan ikäviin selvittelyihin siitä, onko vesi tullut kukkalaudalta vai sen alla sijaitsevasta patteriventtiilistä.

Yhä useampi huonokuntoinen vanhus asuu nykyään kotona, ja esimerkiksi näkökyvyn heikkeneminen saattaa olla syynä siihen, ettei lattialle valunutta tai kaatunutta vettä havaita.

– Silloin, kun kosteusvaurio alkaa näkyä pintarakenteissa, alapuoli on jo pilalla, isännöitsijä Irja Mällönen-Valkeinen kuvaa.

Oma lukunsa ovat sairaustapaukset, joissa esimerkiksi vesihana jää valumaan.

– Näitäkin tulee entistä enemmän esiin, kun entistä huonokuntoisemmat

Huollot ja tarkistukset pitäisi hoitaa ajallaan, eikä odottaa kosteusvauriota, muistuttaa isännöitsijä Irja Mällönen-Valkeinen.

Hannele Rämö

Jo vanha kansa sen tiesi

”Rakennus on pidettävä sellaisessa kunnossa, ettei siitä aiheudu terveydellistä haittaa, epäsiisteyttä tai rumentamista sekä ettei tulenvarmuutta tai rakennuksen kestävyyttä saateta vaaranalaiseksi.”

Rakennussääntö, annettu 29.1.1932.

ihmiset asuvat yksin kotona. Vanhusten asuntoihin pitäisikin asentaa liiketunnistimella varustettuja hanoja ja suihkuja. Ne ovat hyviä keksintöjä.

Kylpyhuoneet ovat myös usein täynnä sinne kuulumatonta tavaraa, joka voi pudota vahingossa lattiakaivon päälle ja aiheuttaa tulvan.

Lasten vesileikit ja tiputtelevat kodinkoneet

Monissa kylpyhuoneremonteissa on vesivahinkoa estämään tarkoitettu tulvakynnyks jäänyt liian matalaksi tai unohtunut kokonaan tekemättä.

– Tähän törmätään etenkin lapsiperheissä, kun vesileikit innostavat runsaaseen veden laskemiseen. Mikäli tulvakynnystä ei ole, vettä pääsee valumaan eteisen lattialle. Tässäkään ei tarvita kerralla isoja vesimääriä, mutta säännöllinen valuminen käynnistää rakenteiden kostumisen.

Isännöitsijät törmäävät usein myös astianpesukoneiden huolimattomaan käyttöön.

– Niiden alusta pitää tarkistaa säännöllisesti. Usein vuoto tiskialtaan takana huomataan vasta, kun lattia alkaa kupruilla, isännöitsijä Irja Mällönen-Valkeinen harmittelee.

Uudet asunnot varustetaan astianpesukoneilla ja niiden alle sijoitettavilla kaukaloilla, mutta vanhemmissa taloissa asukkaan itse hankkima tiskikone jää usein varustamatta turvakaukalolla.

– Muovikaukalo on pieni investointi, vahingon korjaamiseen kuluu tuhansia euroja, Mällönen-Valkeinen muistuttaa asukkaan vastuusta.

Viime kädessä taloyhtiö vastaa omista rakenteistaan, mutta pintamateriaalien pitäminen hyvässä kunnossa on osakkaan vastuulla.

– Huollot ja tarkistukset pitäisi hoitaa ajallaan osakkaan ja yhtiön yhteistyöllä, eikä odottaa vahinkoa. Ohjeistusta on kyllä tarjolla, kyse on enemmänkin asenteesta ja saamattomuudesta. □

Kukkien kastelussa toistuvasti yli valunut vesi voi saada kosteusvaurion aikaan.

Leena Johansson

Kunnossapidon vastuunjako

- Rakennuksen korjaaminen ja kunnossapito kuuluvat pääsääntöisesti omistajalle eli taloyhtiölle. Osakkeenomistajan vastuulle kuuluvat pääsääntöisesti hänen hallitsemansa huoneiston sisätilat.
- Jos huoneiston sisätilat vahingoittuvat yhtiön vastuulle kuuluvan vian tai sen korjaamisen vuoksi, on yhtiön korjattava myös huoneiston sisätilat, kuten kosteusvaurion korjaamisen yhteydessä kylpyhuoneen pinnoitteet ennalleen perustasoon.
- Huoneiston sisäpuolisista pinnoitteista, kuten tapetoinnista, laatoituksesta ja väliovista vastaa osakas, ulko-ovista yhtiö. Ikkunoiden sisäpuutteista vastaa osakas, ulkopuutteista yhtiö. Tuuletusluukkujen ja poistoilmaventtiilien puhdistus on osakkaan vastuulla.
- Vesihanat ja patterien venttiilit ovat yhtiön vastuulla. Ammeet, altaat, letkut ja liitäntäputket osakkaan

vastuulla. Vesilukon ja lattiakaivojen puhdistuksesta vastaa osakas. Hänellä on myös ilmoitusvelvollisuus viemäritukoksesta.

- Pesukoneen ja astianpesukoneen liittäminen oikein on osakkaan vastuulla.
- Lain mukaan vuokralaisen on hoidettava vuokrattua tilaa ja siinä olevia laitteita ja kalusteita huolellisesti. Vuokralaisen on ilmoitettava vuokranantajalle huoneistossa ilmenevistä vioista.
- Vuokralaisen kannattaa aina ottaa kotivakuutus, edellytti vuokranantaja sitä tai ei. Pieni lisä peruskustannuksiin parantaa reilusti asumisen turvallisuutta vahinkotilanteessa.

Lisätietoja:

Suomen Kiinteistöliitto
www.kiinteistoliitto.fi ja
Vuokralaisten Keskusliitto
www.vuokralaistenkeskusliitto.fi

Kuvat: Pirjo Halme-Hoffren

Asumisterveysteltoa turuilla ja toreilla kesällä 2012

Vertaistukea sinne missä apua tarvitsevat ihmiset ovat.

Asumisterveysliitto toteutti kevään ja kesän aikana asumisterveysteltoa toiminnan eri puolilla suomea. Teltalta saivat neuvoja ja ohjeita asumisterveys- ja sisäilmaongelmiin joutuneet ihmiset sekä sellaiset ihmiset, jotka halusivat ennaltaehkäistä ongelmia.

Ongelmat, joita nousi esiin, olivat mm. tiedonhajanaisuus, tutkimusten ja analyysien luotettavuus sekä mistä saada konkreettista asiantuntija apua terveyshaittojen selvittämiseen ja korjaussuunnitelmien laatimiseen. Suurimpana ongelmana ihmiset kentällä kokivat sen, että palveluntarjoajia on eri sektoreilta kirjava määrä, mutta niiden toimivuudesta ei ole kättä pidempää.

Suurin harmi edelleen on se, että ihmisiä syyllistetään ja asumisterveysongelmista pyritään tekemään kaikin keinoin psyykinen ongelma. On puhuttu paljon kosteus- ja homevauriofobiasta, mutta ei ole juurikaan osoitettu mielenkiintoa rakennusvirhefobialle. Ongelmat koetaan

niin laajoina ja vaikeina, että ihmiset paikoin jopa ovat alistuneet tilanteeseen.

Asumisterveystelttatoreilta on tullut keskeisenä ehdotuksena se, että jonkun pitäisi ryhtyä kantamaan vastuuta ihmisten sairastumisista, taloudellisen avun lisäämisestä ja muista riittävistä tukipalveluista. Kuntien sosiaalitoimet eivät pääsääntöisesti ota rakennusten kosteus ja homeongelmia vakavasti. Kentällä toivotaan myös, että joku puuttuisi kirjajaan joukkoon asiantuntijoita ja heidän laskutuspolitiikkaansa.

Teltalla käyneet muiden yhdistysten vapaaehtoistyöntekijät toivat myös viestiä siitä, että erilaiset asumisterveysongelmat tulevat esiin heidän jokapäiväisessä työssään.

Käytäntö osoitti asumisterveystelttatoritoiminnan vastaavan siihen haasteeseen, jota ruohonjuuritasolla kaivataan.

Ensi keväänä asumisterveystelttorit käynnistyvät jälleen. Toiminta ulotetaan uusille paikkakunnille. Tarkemmat ajankohdat ja paikkakunnat varmentuvat ja

Kuvat: Pirjo Halme-Hoffren

ne löytyvät kevään aikana yhdistykseme nettisivuilta osoitteesta www.asumisterveysliitto.fi.

**KESÄN
2012
lomat
kuvina**

Kuvat: Pirjo Halme-Hoffren

Teemalomat 2013

Teemalomat 2013 –hakuaika on alkanut. Lomat järjestetään yhteistyössä Lomakotien Liitto ry:n kanssa.

Lomat on tarkoitettu asumisterveysongelman kohdanneille perheille. Vuoden 2013 teemalomat järjestetään Liikunta-keskus Pajulahdessa. Pajulahti on Nas-tolassa toimiva liikunta- ja vapaa-ajan-keidas.

Lomaohjelma koostuu asiantuntija-luennoista sekä koko perheen liikunnallisesta ohjelmasta. Asiantuntijat luen-noivat mm. kosteus- ja homevaurioista, lainsäädännön soveltamisesta, terveydestä sekä velka- ja talousasioista. He antavat konkreettista ja oikeaa tietoa.

Huom. Teemalomien hakuaika päättyy jo 5.3.2013.

Lomahakemuksia saa AsTeen toimis-tolta.

Sähköposti: info@asumisterveysliitto.fi tai puhelin (03) 877 5410 / Pirjo Halme-Hoffren.

Lisäinformaatiota nettisivuillamme: www.asumisterveysliitto.fi

Ryhmä		Loma-ajankohta
Loma 1	su-pe	09.06.–14.06.2013
Loma 2	su-pe	30.06.–05.07.2013

VOIMAA VERTAISTUESTA

Onko asumisterveys ongelmasi?

VERTAISTUKIRYHMÄT

kokoontuvat Espoossa, Lahdessa, Tampereella, Turussa ja Porissa useita kertoja vuodessa. Vertaistukeen ovat tervetulleita kaikki, joilla on asumisterveysongelmia tai jotka ovat niistä selvinneet.

Kokoontumisajankohdista ilmoitetaan Asteen verkko-sivuilla www.asumisterveysliitto.fi. Tervetuloa!

Pirjo Halme-Hoffren

Lisätietoja ja ilmoittautumiset

info@asumisterveysliitto.fi

tai puh. (03) 877 5410

Voit ilmoittautua myös alla olevalla lomakkeella.

ASUMISTERVEYS-LEHTI • PALVELUKORTTI

☐ Muutosilmoitus / ☐ jäsenhakemus / ☐ ilmoittautuminen

Lomakkeen voit täyttää myös osoitteessa www.asumisterveysliitto.fi

Nimi	
Lähiosoite	
Postinumero ja -toimipaikka	
Puhelin	
Sähköposti	
Uusi osoite	
Päiväys ja allekirjoitus	

Ilmoittautuminen ☐ Lahden ☐ Turun ☐ Tampereen ☐ Espoon ☐ Porin vertaistukiryhmään.

☐ Palaute:

Asumisterveysliitto AsTe ry, Kaivokatu 5–7, 18100 Heinola • puh. (03) 877 540 • fax (03) 877 5450

Asteen henkilöjäsenmaksu on 20 euroa ja yhteisöjäsenmaksu 100 euroa/vuosi.